

BAKTERIUR

ferðast langt. Men teir fara ikki út um alt rúmið. Hevur tú tannbustina beint við kummuna, so kanska tú flytur hana, sigur William. Hann vísir á, at innan júst hendan spurningin um, hvørt bakteriurnar floyma runt á vesinum hvørja ferð vit skola niður, verða kanningar gjørdar.

– Summi meina tað er meira vandamikið at halda lokinum afturi, men enn vita vit ikki við vissu, sigur William.

Og tá umræður brúsuna, so er eingin ivi um, at staðið, har vit vaska okkum rein, er merkt av bakteriunum. Men sambært William eru tær ikki vandamiklar.

– Vit tola ivaleyst bakteriurnar í brúsunum, so tað skal man ikki stúra fyri, staðfestir William.

Hav reinar hendur áðrenn tú fert í køliskápið

Hóast flest allar vørur í køliskápinum eru væl pakkaðar inn í eitt hvørt, so er kortini gott at hava í huga, at kuldin í skápinum ikki drepur bakteriur – tær fara bert í dvala.

– Bakteriurnar fáa ikki formerað seg í kuldinum í køliskápi ella frystara. Men tað merkir ikki, at tær doyggja. So skjótt hiti kemur til tær aftur, so fara tær at formerað seg aftur, greiður William Smith frá.

Mangan verða ymisk køliskáp marknaðarford við, at tey hava eitt serstakt bakteriufyltur, sum drepur allar bakteriurnar. Men man tað verða so?

– Nei. Tað er eitt stuttligt søluargument, men tað rigg-

William Smith, smittuverjufrøðingur í heilsuverkinum

ar ikki nakrastaðni. Tá tú fert inn við hondini í køliskápið, so ger tað ongan mun um tú hevur fyltur ella ikki, sigur William.

Tá tú skalt ansa tær eftir smittuvanda í køliskápinum eru ráðini frá smittuverjufrøðingunum greið. Vaska tað javnan við vatn og sápu, og tryggja tær, a tað er turt áðrenn tú brúkar tað aftur. – So skal tað nokk ganga, held-

ur William fyri.

Ringar eru ótespiligir

Mangan hoyra vit ymskar søgur um, at ting, sum vit koma í samband við hvønn dag, í veruleikanum eru bakteriubumbur. Men hvat passar og ikki?

Ringar eru helst tað mest ótespiliga, sum rennur Williami til hugs hesa lýtuna.

– Undir ringum sita ein

ørgrynna av bakterium. Tað kann vera tarmbakteriur, bakteriur frá høsnarungum ja, hvat veit eg. Tað verður bara liggjandi har, sigur William.

Ert tú ein teirra, sum ongantíð tekur ringarnar ella aðra smúkku av - heldur ikki tá tú skalt vaska tær, so er tað ein bakteriubumba, sum tú helst skal fáa bilbugt við beinan vegin.

– Eltir tú deiggj ella fæst við annan mat, har tú skalt nýta hendurnar, so er tað heldur ótespiligt, at tú ert ílatin smúkkur meðan. Tað góða við tí er so, at mangan matvørur verða settar í ovnin áðrenn nýtslu, og tað drepur bakteriurnar. Men verri er, tá vit fara í gongd við slíkar matvørur, sum ikki verða kókaðar ella stoktar, greiður William frá.

Tøknin er nú ikki so galin

Ræðusøgur um smittuvandan við farteldum ella fartelefonom er javnan at síggja í útlenskum miðlum, og mong eru tey, sum halda júst knappaborðið á telduni vera tann størsta syndaran. Men veruleikin er heilt ein annar, sambært smittuverjufrøðingunum.

– Vit kundu sett sama spurning um tær gomlu fastnettelefonirnar. Men tað eru sjálvandi ikki telefonir, sum eru smittuberar, men persónarnir, sum eiga telefonirnar, sigur William.

Hann vísir á, at tað er eingin munur á einum ílati av livurpostei og einari fartelefoni. Bakteriur koma á alt, sum vit nerta við, og soleiðis er sjálvsagt eisini við nýggjastu tøknini.

– Munurin er bara tann, at vit eta ikki okkara mat av knappaborðinum ella av fartelefoni. Tað, sum vit ikki beinleiðis eta, taka vit ikki skaða av, sigur William Smith, smittuverjufrøðingur í Heilsuverkinum

Sprittdunkar óneyðugir

Mong eru tey, sum hava

sprittdunkar nærhendis, og taka teir fram í tíð og ótíð, fyri at minka um vandan við bakteriusmittu. Men tað er nakað nógv av tí góða, heldur William Smith.

– Spritt er ógvuliga gott, bæði til útvortis og innvortis nýtslu í heilsuverkinum. Men at nýta spritt heima? Nei, tað haldi eg ikki er neyðugt, sigur William.

Í einum húsarhaldi, har fólkinu eru frísk, er ikki neyðugt at hava spritt nærhendis. Eru vit í sama umhvørvi, ja so deila vit bakteriur.

– Fólk í einum húsarhaldi er ógvuliga tætt at hvørjum øðrum hvønn dag. Har fer spritt ikki at gera nakran mun. Og at taka spritt við í SMS ella hvar tað skal vera, tað er eisini óneyðugt eftir mínum tykki, sigur William.

Hvussu er og ikki, so er smittuverjufrøðingur hjá heilsuverkinum sannførdur um, at reinleiki í køkinum er tað mest avgerandi, tá ið umræður at sleppa undan smittu frá ymsum bakterium. Køkurin er hjartað í heiminum, verður mangan sagt, og tað er tað eisini fyri bakteriurnar. Hagreiðir tú matin við nøktandi reinleika, skáldar tú træskeribrettið hvønn dag, vaskar tú køliskápi av og á, og tekur ringarnar av áðrenn tú fert í gongd við matin, ja so skuldi tað gingið.

barbara@sosialurin.fo

